WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DO KLASY 6
(PODSTAWA PROGRAMOWA SPRZED REFORMY)

Obszar / umiejętność	1 – niedostateczna	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE – SŁUCHANIE	Nie opanował podstawowych umiejętności słuchania; nie rozumie ogólnego sensu wypowiedzi i nie potrafi wskazać podstawowych informacji.	Skupia uwagę na wypowiedzi; rozumie jej ogólny sens; wskazuje najważniejsze informacje; rozpoznaje proste intencje nadawcy; reaguje słownie i niewerbalnie; odtwarza ogólny sens wysłuchanego tekstu lub historii.	Słucha ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania i odpowiada; wybiera najważniejsze informacje; tworzy prostą notatkę; rozpoznaje intencję i nastrój wypowiedzi; własnymi słowami przedstawia jej sens.	Koncentruje się na dłuższych wypowiedziach; odróżnia informacje ważne od mniej ważnych; samodzielnie sporządza notatkę, plan lub pytania; właściwie odczytuje intencje nadawcy; rozumie przenośny sens słuchanych utworów.	Samodzielnie przekazuje treść i wydźwięk wypowiedzi; wybiera różnorodne informacje i odpowiednio je porządkuje; rozpoznaje nastrój, intencje i sens przenośny; formułuje spójne stanowisko wobec wysłuchanego komunikatu.	Samodzielnie interpretuje wysłuchane teksty; wyjaśnia ich sens przenośny i symboliczny, również w tekstach o większym stopniu złożoności.
CZYTANIE – rozumienie tekstu	Nie rozumie czytanego tekstu w stopniu pozwalającym na wykonanie podstawowych poleceń.	Rozpoznaje nadawcę i odbiorcę; wskazuje informacje wyrażone wprost; rozumie ogólny sens tekstu; czyta w miarę płynnie; rozpoznaje podstawowe formy użytkowe; odnajduje informacje w tabeli, schemacie czy instrukcji; wyszukuje i przepisuje cytat.	Określa temat i główną myśl tekstu; przytacza informacje; poprawnie czyta i akcentuje większość wyrazów; rozpoznaje strukturę tekstu; oddziela proste fakty od opinii; wyszukuje potrzebne informacje i cytaty; dostrzega znaczenie przenośne wyrazów.	Wyszukuje także informacje wyrażone pośrednio; oddziela fakty od opinii i informacje ważne od drugorzędnych; omawia temat i główną myśl; interpretuje tekst głosowo; rozpoznaje funkcję tytułu, śródtytułu, wstępu, rozwinięcia i zakończenia; wykorzystuje informacje z różnych form tekstu.	Samodzielnie analizuje tekst dosłownie i przenośnie; charakteryzuje nadawcę i odbiorcę; wyjaśnia intencje; wykorzystuje informacje pośrednie do tworzenia własnych wypowiedzi; świadomie interpretuje tekst podczas czytania; sprawnie posługuje się cytatami.	Czyta ze zrozumieniem również teksty spoza lektur; dokonuje samodzielnej, krytycznej interpretacji; twórczo wykorzystuje informacje z artykułów, instrukcji, tabel, schematów i innych źródeł; oryginalnie interpretuje czytane i wygłaszane teksty.

Obszar / umiejętność	1 – niedostateczna	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE	Nie potrafi samodzielnie korzystać ze słowników, biblioteki ani podstawowych źródeł informacji.	Z pomocą korzysta ze słownika ortograficznego, języka polskiego, wyrazów obcych i bliskoznacznych; z pomocą nauczyciela korzysta ze słownika frazeologicznego i zasobów bibliotecznych; wyszukuje proste informacje w internecie.	Korzysta z różnych słowników i encyklopedii; wyszukuje informacje w internecie; zna zasady korzystania z biblioteki; zaczyna oceniać wiarygodność znalezionych informacji.	Samodzielnie korzysta z różnych źródeł, słowników i encyklopedii; wyszukuje potrzebne informacje z wykorzystaniem technologii; rozwija krytyczne podejście do informacji; korzysta z biblioteki także online.	Świadomie dobiera słowniki i inne źródła do swoich potrzeb; konfrontuje informacje z różnych źródeł; rozwija zainteresowania dzięki technologii i zasobom bibliotecznym; systematycznie ocenia wiarygodność informacji.	Twórczo wykorzystuje informacje z wielu źródeł; samodzielnie poszukuje materiałów wzbogacających własne wypowiedzi; świadomie korzysta ze słowników, encyklopedii, poradników, audycji i innych materiałów.
ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY – reakcje i środki stylistyczne	Nie potrafi określić tematu, swoich reakcji ani rozpoznać podstawowych środków stylistycznych.	Krótko mówi o swoich reakcjach i temacie utworu; z pomocą rozpoznaje epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, pytanie retoryczne; zna pojęcia podmiot liryczny, autor i adresat.	Nazywa poznane środki stylistyczne i obrazy poetyckie; określa temat i próbuje określić problematykę; rozróżnia autora, adresata i bohatera wiersza; dostrzega cechy tekstów artystycznych i użytkowych.	Rozpoznaje środki stylistyczne i zazwyczaj wyjaśnia ich znaczenie; określa tematykę i problematykę; opisuje podmiot liryczny; rozumie funkcję tekstów publicystycznych, informacyjnych i reklamowych.	Samodzielnie wskazuje i objaśnia funkcję środków stylistycznych; analizuje obrazy poetyckie; nie utożsamia autora, podmiotu lirycznego, adresata i bohatera; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu; dostrzega złożoną problematykę.	Samodzielnie i oryginalnie interpretuje środki artystyczne; porównuje sposoby budowania znaczeń w różnych tekstach; interpretuje również metaforyczne i symboliczne treści.
ŚWIAT PRZEDSTAWIONY I GATUNKI LITERACKIE	Nie rozpoznaje podstawowych elementów utworu ani jego gatunku.	Rozpoznaje czas i miejsce wydarzeń, akcję, fabułę, bohaterów, wątek główny; z pomocą wskazuje wątek poboczny i punkt kulminacyjny; rozumie rolę narratora; odróżnia dialog od monologu; rozpoznaje mit, bajkę, hymn, legendę, przypowieść, nowelę i powieść.	Samodzielnie określa elementy świata przedstawionego; rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego; wskazuje cechy poznanych gatunków; rozpoznaje różne odmiany powieści; wyjaśnia morał i	Analizuje elementy świata przedstawionego; określa funkcję narratora; rozpoznaje bohaterów głównych, drugoplanowych, epizodycznych i tytułowych; przyporządkowuje utwory do gatunków;	Szczegółowo analizuje funkcję czasu, miejsca, narratora, fabuły, akcji, wątków, punktu kulminacyjnego i bohaterów; biegle rozpoznaje gatunki i odmiany powieści; interpretuje morał i przesłanie dosłownie	Porównuje funkcję elementów świata przedstawionego w różnych utworach; rozpoznaje cechy poznanych gatunków w nowych tekstach; dostrzega konwencje gatunków mieszanych i odnosi je do współczesnej

Obszar / umiejętność	1 – niedostateczna	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
			przesłanie przypowieści.	rozumie funkcję dialogu i monologu.	oraz symbolicznie.	literatury.
WIERSZ I JEGO BUDOWA	Nie rozpoznaje podstawowych elementów budowy wiersza.	Rozpoznaje wers, zwrotkę, rym i refren; zna podstawowe pojęcia związane z budową utworu poetyckiego.	Rozpoznaje rymy dokładne i niedokładne, refren, wers i zwrotkę; rozpoznaje wiersz biały.	Wyjaśnia podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu i refrenu; samodzielnie wskazuje je w wierszu.	Omawia funkcję tych elementów w budowaniu rytmu i znaczenia utworu; rozpoznaje układ rymów i wiersz biały.	Twórczo wykorzystuje wiedzę o budowie wiersza w interpretacji różnych utworów poetyckich.
TEATR, FILM, RADIO, TELEWIZJA, KOMIKS	Nie rozpoznaje podstawowych przekazów kultury i nie posługuje się podstawowymi pojęciami.	Rozpoznaje słuchowisko, przedstawienie, film, plakat społeczny, program telewizyjny i komiks; zna podstawowe pojęcia teatralne; dostrzega różnice między tekstem a jego adaptacją; wymienia znane filmy i spektakle.	Zna pojęcia związane z teatrem i filmem, m.in. reżyser, gra aktorska, rekwizyt, dekoracja, antrakt, adaptacja, ekranizacja, efekty specjalne; rozpoznaje podstawowe cechy przekazów audiowizualnych; zna cechy komiksu.	Sprawnie posługuje się terminologią teatralną i filmową; rozpoznaje gatunki filmowe; omawia różnice między tekstem literackim a adaptacją; świadomie odbiera filmy i spektakle oraz uzasadnia swoją opinię.	Swobodnie używa pojęć: scenariusz, scenarzysta, scenografia, scenograf, kadr, ujęcie, montaż, słuchowisko i inne; analizuje środki przekazu audiowizualnego; refleksyjnie ocenia adaptację.	Dostrzega różnice między funkcją programów informacyjnych, rozrywkowych, reklamowych i innych przekazów; samodzielnie interpretuje różne teksty kultury i ocenia ich funkcję.
BOHATEROWIE, WARTOŚCI, FIKCJA	Nie potrafi scharakteryzować bohatera ani określić jego podstawowych cech.	Przypisuje bohaterom proste cechy i ocenia ich postawy, odnosząc je do wartości, np. przyjaźni, miłości, pracowitości czy egoizmu; rozumie pojęcie fikcji; wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne.	Charakteryzuje i ocenia bohaterów; określa ich postawy wobec wartości; rozpoznaje elementy prawdziwe, prawdopodobne i fantastyczne.	Wnikliwiej charakteryzuje bohaterów, uzasadnia ocenę ich postaw i wskazuje wartości, którymi się kierują; sprawnie rozpoznaje elementy fikcji realistycznej i fantastycznej.	Samodzielnie interpretuje postawy bohaterów, odnosi je do różnych wartości i problemów; objaśnia funkcję elementów realistycznych i fantastycznych.	Dostrzega w bohaterach nosicieli uniwersalnych postaw; odnosi ich doświadczenia do rzeczywistości i problemów współczesnego świata.
II. TWORZENIE WYPOWIEDZI – MÓWIENIE	Nie potrafi zbudować komunikatywnej wypowiedzi na zadany temat ani przestrzegać podstawowych zasad komunikacji.	Przestrzega podstawowych zasad rozmowy; rozróżnia sytuację oficjalną i nieoficjalną; formułuje prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie i zaproszenie; wypowiada się na temat; opowiada o wydarzeniach,	Dostosowuje wypowiedź do sytuacji i odbiorcy; zadaje pytania otwarte i zamknięte; buduje logiczne wypowiedzi; opowiada, streszcza i relacjonuje; opisuje;	Wypowiada się logicznie i uporządkowanie; aktywnie uczestniczy w rozmowie; stosuje poprawne formy gramatyczne; świadomie	Wypowiada się płynnie, bogatym i poprawnym językiem; dostosowuje styl do odbiorcy; stosuje frazeologizmy, przysłowia i środki stylistyczne;	Samodzielnie inicjuje i prowadzi dyskusję lub polemikę; interpretuje metafory i symbole; prezentuje oryginalne stanowisko; posługuje się

Obszar / umiejętność	1 – niedostateczna	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
		książce lub filmie; opisuje obraz, postać, miejsce czy przedmiot; wygłasza krótki tekst z pamięci; formułuje prostą tezę, argument i przykład.	recytuje z uwzględnieniem nastroju; wygłasza krótkie przemówienie; formułuje tezę i argumenty.	wykorzystuje słownictwo opisujące, oceniające i emocjonalne; poprawnie recytuje; wygłasza przygotowane przemówienie; rozpoznaje perswazję.	świadomie wykorzystuje głos, pauzę, tempo, akcent i gest; prowadzi dyskusję; przekonująco argumentuje.	różnorodnymi, trafnymi argumentami; wykazuje szeroką wiedzę, kulturę wypowiedzi i umiejętność odnoszenia się do innych stanowisk.
PISANIE – POPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA I ORTOGRAFICZNA	Popełnia liczne błędy uniemożliwiające zrozumienie wypowiedzi; nie stosuje podstawowych zasad ortografii i interpunkcji.	Stosuje wielką literę i podstawowe znaki kończące zdanie; zna podstawowe zasady ó–u, rz –ż, ch–h; rozróżnia nazwy własne i pospolite; próbuje stosować przecinki, dwukropek, myślnik, cudzysłów i nawias; dzieli wyrazy na sylaby i stosuje akapit.	Stosuje podstawowe zasady interpunkcyjne; zna zasady pisowni -by z czasownikami; zna wyjątki od poznanych reguł; poprawnie stosuje wielką literę; zna zasady pisowni przymiotników złożonych; dostrzega i poprawia część własnych błędów.	Poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne; poprawnie zapisuje dialog; stosuje dwukropek, myślnik, średnik, nawias i cudzysłów; poprawnie zapisuje nazwy własne; oddziela zdania składowe przecinkami.	Tworzy wypowiedzi poprawne ortograficznie, interpunkcyjnie, fleksyjnie i składniowo; bezbłędnie stosuje poznane reguły; samodzielnie dokonuje autokorekty tekstu.	Wykazuje szczególną dbałość o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową; świadomie dobiera środki językowe i samodzielnie doskonali własny tekst.
PISANIE – FORMY WYPOWIEDZI	Nie potrafi samodzielnie stworzyć podstawowych form wypowiedzi.	Z pomocą tworzy list, wywiad, plan, instrukcję, przepis, kartkę z dziennika lub pamiętnika, streszczenie, sprawozdanie; samodzielnie lub z niewielką pomocą redaguje życzenia, dedykację, podziękowanie, ogłoszenie i zaproszenie.	Tworzy podstawowe formy wypowiedzi zgodnie z ich układem; pisze krótkie opowiadanie, tekst argumentacyjny, charakterystykę, opis przeżyć oraz opis dzieła sztuki; stosuje akapity i dba o logiczny układ.	Poprawnie redaguje wszystkie poznane formy; tworzy spójne opowiadanie, charakterystykę, opis przeżyć i tekst argumentacyjny; stosuje akapity, właściwe słownictwo i kompozycję.	Samodzielnie tworzy rozbudowane i poprawne formy użytkowe i literackie; dba o kompozycję, styl, bogactwo języka, trafność argumentacji i estetykę; poprawia własny tekst.	Tworzy oryginalne, samodzielne wypowiedzi o ciekawym ujęciu tematu; wyróżnia się trafną argumentacją, wysoką kulturą języka, przejrzystą kompozycją i szczególną dbałością o formę.
ARGUMENTOWANIE I CYTOWANIE	Nie potrafi sformułować stanowiska ani uzasadnić opinii.	Formułuje prostą tezę; dobiera podstawowy argument i przykład; krótko uzasadnia własną opinię; z pomocą wyszukuje i zapisuje cytat.	Formułuje tezę i kilka prostych argumentów; dobiera przykłady; rozróżnia argumenty oparte na faktach i logice oraz odnoszące	Dobiera trafne argumenty i przykłady; potrafi zabrać głos w dyskusji; rozumie perswazję; sprawnie wyszukuje, zapisuje i	Formułuje przekonującą tezę; dobiera przemyślane argumenty i przykłady; świadomie wykorzystuje	Polemizuje i tworzy oryginalne stanowisko; stosuje różnorodne, celne argumenty; twórczo wykorzystuje

Obszar / umiejętność	1 – niedostateczna	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
			się do emocji; poprawnie zapisuje cytat.	wprowadza cytaty do tekstu.	argumenty logiczne i emocjonalne; sprawnie posługuje się cytatami.	przykłady i odniesienia do innych dzieł; świadomie posługuje się perswazją.
III. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE – SŁOWNICTWO	Nie opanował podstawowych wiadomości o słownictwie i nie wykorzystuje ich w wypowiedziach.	Rozpoznaje zdrobnienia; dobiera synonimy i antonimy; podaje przykłady wyrazów wieloznacznych, frazeologizmów i przysłów; próbuje tworzyć poprawne związki wyrazowe.	Stosuje synonimy, antonimy, zdrobnienia i wyrazy wieloznaczne; wyjaśnia znaczenie poznanych frazeologizmów i przysłów; rozróżnia słownictwo opisujące i wartościujące.	Wzbogaca wypowiedzi odpowiednio dobranymi środkami leksykalnymi; wyjaśnia i stosuje frazeologizmy, przysłowia, synonimy i antonimy; świadomie dobiera słownictwo do sytuacji.	Swobodnie i celowo wykorzystuje bogate słownictwo: synonimy, antonimy, zdrobnienia, zgrubienia, wyrazy wieloznaczne, frazeologizmy, przysłowia oraz słownictwo wartościujące i opisujące.	Świadomie i twórczo wykorzystuje wiedzę o słownictwie; dobiera środki językowe do celu, odbiorcy, gatunku i sytuacji komunikacyjnej, osiągając wyrazistość i oryginalność wypowiedzi.
SKŁADNIA	Nie rozpoznaje podstawowych typów zdań i części zdania.	Rozróżnia zdanie pojedyncze, złożone i równoważnik zdania; wskazuje podmiot i orzeczenie; zna przydawkę, dopełnienie i okolicznik oraz pytania, na które odpowiadają; rozpoznaje związki wyrazowe; z pomocą sporządza proste wykresy.	Rozpoznaje zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte; buduje zdania współrzędnie i podrzędnie złożone; wskazuje podmiot i orzeczenie czasownikowe oraz imienne; rozpoznaje przydawkę, dopełnienie i okoliczniki; tworzy proste wykresy.	Sprawnie analizuje budowę zdań; rozpoznaje różne typy podmiotów i orzeczeń; określa rodzaje okoliczników; rozpoznaje związki główne i poboczne; tworzy wykresy zdań pojedynczych i złożonych.	Swobodnie rozpoznaje i stosuje różne typy zdań; analizuje podmiot gramatyczny, logiczny i domyślny, zdania bezpodmiotowe, orzeczenia czasownikowe i imienne; rozpoznaje części zdania i związki wyrazowe; poprawnie sporządza wykresy.	Świadomie wykorzystuje wiedzę składniową do tworzenia ciekawych i precyzyjnych wypowiedzi; biegle analizuje rozbudowane zdania i poprawnie stosuje różnorodne konstrukcje składniowe.
FLEKSJA	Nie rozpoznaje podstawowych części mowy i nie potrafi ich poprawnie odmieniać.	Rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i liczebniki; zna podstawowe typy zaimków; określa czas, osobę, liczbę, rodzaj i	Poprawnie odmienia większość części mowy; określa formy czasownika; rozpoznaje stronę czynną, bierną i	Sprawnie stosuje wiedzę o odmianie; rozpoznaje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie; przekształca	Bezbłędnie określa formy części mowy; swobodnie odmienia i przekształca czasowniki; rozpoznaje typy	Świadomie i twórczo wykorzystuje wiedzę fleksyjną w mowie i piśmie; biegle stosuje poprawne formy części mowy i

Obszar / umiejętność	1 – niedostateczna	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
		tryb czasownika; rozpoznaje aspekt i stronę; zna formy nieosobowe czasownika; rozpoznaje przyimek, partykułę, spójnik i wykrzyknik.	zwrotną; rozpoznaje typy liczebników i zaimków; odmienia i stopniuje przymiotniki; stopniuje przysłówki; zna formy nieosobowe i poprawnie zapisuje -by.	czasowniki pod względem strony, aspektu i trybu; rozpoznaje oboczności; poprawnie stosuje odmienne i nieodmienne części mowy.	liczebników i zaimków; wykorzystuje wiedzę o oboczności, temacie głównym i tematach obocznych w poprawnym zapisie.	wykorzystuje zależności fleksyjne do uzasadniania poprawności językowej.
FONETYKA	Nie rozróżnia głoski, litery i sylaby; nie potrafi dokonać podstawowego podziału głosek.	Zna alfabet; odróżnia głoskę od litery; dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby; z pomocą rozróżnia głoski twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne, ustne i nosowe; zna podstawowe zasady akcentowania.	Samodzielnie dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby; rozpoznaje rodzaje głosek; wykorzystuje wiedzę o różnicach między wymową a pisownią; stosuje podstawowe zasady akcentowania.	Bezbłędnie klasyfikuje głoski; poprawnie analizuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi; wykorzystuje wiedzę fonetyczną w poprawnym zapisie; stosuje zasady akcentowania.	Biegle wykorzystuje wiedzę fonetyczną w praktyce; poprawnie analizuje głoski, litery i sylaby; stosuje wszystkie poznane zasady akcentowania.	Samodzielnie i twórczo wykorzystuje wiedzę fonetyczną do wyjaśniania zjawisk językowych i poprawnego posługiwania się językiem.
WARUNEK OCENY NIEDOSTATECZNEJ	**Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeżeli nie spełnia wymagań koniecznych do uzyskania oceny dopuszczającej.**	—	—	—	—	—

Przy ustalaniu rocznej oceny klasyfikacyjnej nauczyciel **może** uwzględnić systematyczne wykonywanie przez ucznia nieobowiązkowych pisemnych prac domowych jako jeden z elementów przemawiających za ustaleniem oceny wyższej, jeżeli osiągniecia edukacyjne ucznia odpowiadają wymaganiom na tę ocenę.

Za systematyczne wykonywanie prac domowych uznaje się co najmniej 80 % zadanych prac, w wyznaczonych terminach, samodzielne, zgodnie z poleceniem nauczyciela i z należytą starannością.

Wykonanie pojedynczych prac lub mniejszej niż wymagane 80% liczby prac nie jest uznawane za systematyczność w ich realizacji.

Nauczyciel sprawdza każdą wykonaną pracę i przekazuje uczniowi informację zwrotną. W dzienniku odnotowuje się datę wykonania pracy. Wpisanie daty oznacza, że praca została wykonana zgodnie z wymaganiami określonymi przez nauczyciela.

Samo spełnienie kryterium systematycznego wykonywania prac domowych nie powoduje automatycznego podwyższenia rocznej oceny klasyfikacyjnej.

W zakresie lektur obowiązkowych i uzupełniających omawianych w danej klasie uczeń na odpowiednim dla uzyskania danej oceny poziomie wykazuje się znajomością treści utworów, rozpoznaje i charakteryzuje ich problematykę, bohaterów, wydarzenia i motywy, analizuje i interpretuje teksty, odwołuje się do nich w wypowiedziach ustnych i pisemnych oraz wykorzystuje wiedzę o lekturach do formułowania argumentów i wniosków.